

Д-р Мирко АРСОВСКИ

УСПЕШНО ПОШУМУВАЊЕ НА ПОРОЕН СЛИВ СО БЕРОВСКИ ЦРН БОР КАЈ СЕЛО — РАНИЛУГ — КОСОВСКА КАМЕНИЦА

1. ОПШТИ ПОДАТОЦИ

Врз основа на склучен договор со РО „Шумарство-Шари“ Приштина, пролетта 1980 г., група стручњаци од ООЗТ „Шума-проект“ — Скопје, изврши премер на поважните дендрометриски показатели на црнборова и црнбор-багремова култура кај село Ранилуг — општина Косовска Каменица. Сметајќи дека добиените резултати ќе бдат интересни за пошироката шумарска јавност во нашата република (можеби и надвор од неа) даваме кус нивен приказ.

1. Над селата Ранилуг, Глоговце и Горње Каменеане, (кои лежат во долината на Биначка Морава) се издига средо стрмен рид со висинска разлика: 336 м (440—776 м). Изложението е северозападно. До 1948 година ридот бил целосно обесшумен. Почва смиена, така што на места избива на површината матична скала габро. Поради конфигурацијата на теренот, односно развиена мрежа на долчиња и делови во вид на лепеца, која се собира непосредно над село Ранилуг, по секој поголем дожд, се јавуваат поројни води кои го плавело поголемиот дел од селото. Затоа дел од селото (Старо село) било напуштено.

2. Веднаш по ослободувањето покрената е акција за пошумување на поројниот слив, заради заштита на селото. Во 1948 година, во расадникот во Гњилане се произведени багремови садници, кои истата есен се насадени непосредно над село Ранилуг. Садењето на багремови садници продолжило и во 1949. до 1959 год. Пошумени се вкупно 17,67 ха.

3. Во 1953 год. е набавено семе од црн бор од Берово. Пролетта е насеано во расадникот во Гњилане. Есента 1952 година произведените садници (2+0) се насадени во продолжение на багремовита култура, делумно низ неа. Со пошумувањето е продолжено до 1962 година. Подигнати се вкупно 270,42 ха. чисти црнборови култури и мешани со багрем. Низ прогалите

во дабовата шикара, по околните падини, е насаден црн бор на вкупна бруто површина 15,43 ха.

Вкупно е пошумено 300,61 ха.

4. Веќе околу 1960 година насадот толку израснал и се склопил што осетно е намалено сливањето на водата од врнежите. Веќе започнува обновувањето на отпорно напуштените куќи. Така продолжува до 1970 година, кога е целосно обновен стариот дел од селото.

5. Применувани се два начина на подготовка на почвата за пошумување: копање дупки (најголемиот дел од багremовата култура) и копање куси (2—6 м) кордони, по изохипса (скоро целата чиста црноборова култура).

Со оглед на плитката почва (15—40 см) дел од дупките и кордоните се копани до длабочина 20—30 см. Тоа малку се одразило врз примањето на садниците. Меѓутоа, видливи се разликите во порастот во височина и прирастот во дрвна маса на деловите од насадот подигнати на почви со различна длабочина.

6. Густината на садењето е релативно мошне голема. Во времето на премерот најстарите насади (25—26 години) имаа сè уште по 1675 стебла на хектар. Насадите со 15-годишна возраст имаа 6650 стебла на хектар. Оваа голема густина при неповолна почва придонесува за почеток на стагнација на растењето на насадот (сè уште не се применети прореди). Задоцнета неа не е вршена низ целиот насад. На помали парцели е вршено кастрее на долните гранки (главно во огледни цели).

7. Врз основа на постојаната евиденција и скици на површините, кои се подигани по години и со учество на техничарот кој ги раководел пошумуваните работи во текот на последните 10 години, теренската екипа на „Шумапроект“ изработи точна карта во размер 1:5000, на која ги нанесе парцелите по старост (групирани во класи на старост од по 10 години). Потоа е извршен премер на таксационите елементи. Дрвната маса е пресметана со помошта на примесно-приходни табели. Просечниот прираст е добиен по делба на утврдената дрвна маса по хектар со просечната старост на секоја парцела.

II. РЕЗУЛТАТИ

8. Резултатите од примерот ги даваме во форма на табеларен преглед.

Објаснување: Премерот на дијаметрите на градна висина е вршен со точност до 1 см.

Вкупната дрвна маса е распоредена по дебелински класи:

Преглед на таксационите елементи, дрвни маси и прирасти на приборова
култура (беровски бор) кај село Ранилуг (Косовска Каменица)

Ред. бр.	Површина ха	Стар. год.	Старост разред	Сред. вис.	Скоп	Обрас	Вонит.	Број стеб. 1 ха	Дрвна маса		Прас теков	по ха %	Забелешка
									По	На			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	7,00	13	Ib	3,5	1,0	1,9	II	6650	53,1	372	4,00	7,70	црн бор 03
2	2,15	13	Ib	3,5	1,0	0,9	II	1994	15,9	49	1,22	7,70	даб поединични стебли
3	14,72	20	Ib	9,6	1,0	1,0	I	3100	157,7	2321	7,88	5,00	од даб
4	4,17	24	IIa	10,6	1,0	1,0	I	3025	189,7	791	7,90	4,16	поединични стебли
5	12,25	26	IIa	11,0	1,0	1,0	II	2150	194,1	2377	7,47	3,87	поединични стеб.
6	9,30	25	IIa	10,8	1,0	0,9	II	1825	162,0	1506	6,48	4,00	од даб вогор. пол.
7	6,45	22	IIa	10,8	0,9	0,8	II	1825	162,0	1044	7,36	4,60	поединични од даб и габер.
8	8,85	17	Ib	9,5	1,0	0,9	II	1800	182,5	1137	7,57	5,89	поединични ст. од даб.
9	26,65	14	Ib	5,5	1,0	0,8	I	5320	49,0	1305	3,50	7,14	поединични стебла од дуглазија и строб.
10	7,27	26	IIa	10,5	0,9	0,8	II	1675	131,6	956	4,63	3,5	поедин. стебла од цер и габер.
11	6,91	23	IIa	9,0	0,9	0,9	II	3100	157,7	1091	6,86	4,35	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
12	2,72	24	IIa	8,7	1,0	1,0	II	2450	148,0	403	6,17	4,22	стеблага плодо.
13	4,07	25	IIa	11,5	1,0	1,0	I	2800	244	994	9,77	4,00	појавен одмлад.
14	5,86	26	IIa	10,7	1,0	1,0	II	1060	117,4	852	4,47	2,50	елитен насад
15	16,17	23	IIa	9,5	1,0	1,0	II	2775	152,9	2473	6,66	4,35	гр. смеш. со багр.
16	3,72	17	Ib	9,0	1,0	0,9	II	4225	94,9	353	5,58	5,67	
17	22,30	15	Ib	5,7	1,0	1,0	I	6650	61,3	1366	4,08	6,66	поедин. стебла од
18	31,20	14	Ib	5,5	1,0	0,9	I	6922	58,2	1815	4,15	7,13	бел бор.
19	1,25	30	IIa	11,0	1,0	1,0	II	2150	194,1	242	6,47	3,75	
20	59,90	2	Ia				II						
21	17,50	5	Ia				II						
Вкуп.	270,42								100,00	27,042			

класи	вкупно м ³	прираст м ³
I— 5—10 см	5,452	6,38
II—11—20 см	14,630	4,56
III—21—30 см	1,043	4,12

Класите на старост се:

Ia—до 10 години
 Ib—11—20 години
 IIa—21—30 години
 IIb—31—40 години

9. Од прикажаните податоци на табелата сакаме да посочиме:

- бонитетот на парцелите е I и II
- склопот на 18 парцели е 1,0, на другите е 0,9
- обрастот се движи од 1,0 (на 10 парцели), преку 0,9 (на 6), до 0,8 (на 3 парцели).
- бројот на стеблата на хектар се движи од 1060 на возраст 26 год. преку 1675 (26 год.) 1825 со 22 и 25 год. до 6952 (на 14 г.) итн.

— Тековниот прираст на најдобрата парцела од 9,77 м³/ха, е реализиран со 2800 стебла на ха. Општо земено, прирастот е по-добар на парцели со помал број стебла на ха. На парцели со број на стебла на ха над 5.000, прирастот се движи од 3,5 до 4,15 м³/ха

III ДИСКУСИЈА

10. Иако боровата култура е подигната на силно еродирана плитка до средно длабока средно стрмна и релативно топла почва (на северозападна експозиција), прирастот на беровскиот бор е мошне добар. Тоа е резултат на добро подготвената почва (кордони и дупки) и на поволните климатски прилики (доволно и добро распоредени врнежи) и на доброто чување на културата од добиток и штети од човекот.

11. Прирастот ќе беше значително подобар ако насадот беше негуван, особено ако благовремено беше спроведувана прореда. Сметаме дека со умерени прореди и чистења треба са да почне веднаш на сите парцели.

Проредата да се повторува секои 5 години, додека се постигне поволен распоред на стеблата, што ќе овозможи максимален прираст врз квалитетни стебла.

12. Беровскиот бор е еколошки доволно пластичен и е во состојба да се приспособи на помала надморска височина (400—780 м) на неповолни почви и да дава задоволително примање, раст и прираст.

[illegible]